

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Az 1920. évi népszámlálás. 5. rész. Részletes demografia.

Recensement de la population en 1920. 5e partie. Démographie détaillée.

Magyar Statisztikai Közlemények. 75. kötet. Szerkeszti és kiadja: a Magyar királyi Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, 1928. 297 oldal.

Publications statistiques hongroises. Tome 75. Rédigé et publié par l'Office central royal hongrois de statistique. Budapest, 1928. 297 pages.

Résumé. Cet ouvrage, qui constitue l'avant-dernière partie des publications consacrées au recensement de 1920, offre des renseignements détaillés sur le nombre des habitations, la qualité des propriétaires, la hauteur des bâtiments et les matériaux y employés.

Le tableau relatif aux caves et aux lieux d'aisances offre de nouvelles contributions sur la situation hygiénique des habitations.

Un autre tableau montre le nombre des logements, des ménages et des pièces des logements privés, les détaillant suivant leur situation.

Un relevé spécial renseigne sur le plancher des locaux d'habitations et des cuisines, auquel ne s'étendait pas le recensement précédent.

Les tableaux relatifs au lieu de naissance de la population présentent aussi les données de naissance des habitants nés dans les territoires transférés aux Etats successeurs.

La population présente est détaillée suivant l'âge, les principales classes d'âge, l'année de naissance, la langue maternelle, le culte et l'instruction.

Dans des tableaux combinés, l'état de famille et la langue maternelle sont rapprochés de l'âge, et la langue maternelle de l'état de famille, du culte et de l'instruction.

La partie, très approfondie, consacrée à la connaissance de langues, donne des combinaisons d'âge détaillées.

Les tableaux relatifs aux cultes montrent la religion de la population suivant l'âge, l'état de famille, la connaissance de langues et l'instruction.

L'instruction de la population présente est détaillée en des combinaisons d'âge; la population sachant lire et écrire, suivant l'âge, la langue maternelle et le culte.

Enfin on est renseigné aussi sur la fécondité des femmes mariées, que ne comprenait pas le volume du recensement précédent.

Az 1920. évi népszámlálás anyagát a Központi Statisztikai Hivatal 6 részben, 5 kötetben bocsátja közre. A részletes demográfia címet viselő 5. rész most hagyta el a sajtót. Tartalmát az alábbiakban ismertetjük.

Részletes kimutatásokat tartalmaz a kötet a lakóházak számáról, tulajdonosaik minőségéről, az épületek magasságáról és építési anyagáról.

Az 1920. évi népszámlálás a lakóházak alapincézetttségét és árnyékszékkel való ellátottságát is tudakolta. Az idevonatkozó táblázat érdekes új adalékokkal szolgál lakóházaink higiénikus viszonyairól.

További táblázat a lakások és háztartások számát, a magánlakások helyiségeinek számát s a magánlakások részletezését adja fekvésük szerint.

Új adatokat tartalmaz a lakóhelyiségek és a konyhák padozatáról szóló, az előző népszámlálás anyagában nem szereplő kimutatás is.

Külön táblázatban mutatja be a kötet az intézeti lakásokat és a bennük lakó egyének részletezését.

A népesség születési helyére vonatkozó táblázatok, számolva az ország új helyzetével, kimutatják a régi Magyarbirodalom területén született népesség születési adatait is.

Külön kimutatások ismertetik a jelenlevő népességet nagyobb korosztályok szerint, születési és korév szerint, továbbá anyanyelv, vallás és műveltség szerint.

Kombinatív táblázatok hasonlítják össze a családi állapotot, valamint az anyanyelvet a korral, az anyanyelvet ezenkívül a családi állapottal, a vallással és a műveltséggel.

Terjedelmes része a kötetnek a nyelvismeretet tárgyaló rész, részletes korkombinációkkal. Ez a rész külön tárgyalja a magyar anyanyelvűeket, a nem magyar anyanyelvűek közül csak anyanyelvükön tudókat, valamint a nem magyar anyanyelvűek magyarul tudását.

A népesség vallását tartalmazó kimutatások kor, családi állapot, nyelvismeret és műveltség szerinti részletezéssel készültek.

Egy következő kombinatív rész a jelenlevő népesség műveltségét korkombinációban ismerteti. E műveltségi részben külön-külön táblázatokban kerültek kimutatásra a főiskolát végzettek, a legalább 8, a legalább 6, a legalább 4 középiskolát végzettek, a legalább 6, a legalább 4 elemi osztályt

végzetek, továbbá az írni- és olvasni tudók, illetve nem tudók.

Az írni-, olvasni tudókat a kötet anyanyelv és kor, valamint vallás és kor szerinti kombinációban is taglalja.

Az előző népszámlálás megfelelő kötetével szemben a jelen kötet a nők házasság-termékenységeinek adatait is közli két főrészben. Az egyik főrész a férjes nők házasság-termékenységeinek adatait adja közre az anyanyelvvél és a vallással összevetve. A másik főrész ugyanezt a kombinációt az özvegy nőknél mutatja be.

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara: Előterjesztés a kereskedelmi mérleg passzivitásáról

Chambre de Commerce et d'Industrie de Budapest: Exposé de la passivité de la balance commerciale.

Pesti könyvnyomda r.-t., Budapest, 1928. 209 l. — pages.

Résumé. Parmi les travaux relatifs à la passivité de la balance commerciale, cet Exposé occupe une place éminente. L'introduction en traite le développement de la balance du commerce extérieur de la Hongrie d'après-guerre, ainsi que l'importance générale, illustrée de comparaisons internationales, de l'excédent des importations. La plus grande partie de l'Exposé examine, par marchandises, les causes de la passivité et les méthodes tendant à développer les exportations. Dans le dernier chapitre, sont résumés les enseignements pouvant être tirés de l'étude de la question.

*

Magyarország passzív fizetési mérlegében az egyetlen jelentős aktív tétel a kivitel. Érthető tehát, hogy amikor az 1927. év kereskedelmi mérlege erős passzivitást mutat, a magyar gazdasági élet minden tényezője nagy érdeklődéssel és buzgalommal látott ahhoz, hogy az erős esés okait és az ezzel kapcsolatos teendőket kutassa és megállapítsa. Ezen munkák között előkelő helyet foglal el a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara szerkesztésében megjelent: „Előterjesztés a kereskedelmi mérleg passzivitásáról.”

A munka bevezető része, a mérleg passzivitásának általános jelentőségét tárgyalja. Megmutatja, hogy az 1927. esztendő passzívuma 37 millióval haladja meg az 1921. évét, az állandóan növekvő behozatalt növekvő kivitel kíséri 1926-ig, mikor a kivitel megáll, és az addig eső behozatali többlet hirtelen megnövekszik. Még szemléltetőbben látható ez a folyamat az export és import indexek egybevetésénél. A behozatali többletből 50 milliót a beruházások terhére lehet írni (hivatkozva Kádas Károly dr.-nak a M. Stat. Szemlében megjelent cik-

kére). Az így fennmaradó 145 millió pengő többletet csakis a fogyasztás megnövekedése okozta. A hazai gazdasági életre nézve kedvező azonban az a körülmény, hogy a behozatalban a nyers anyagok és félégyártmányok fokozódó arányban vesznek részt, ebből a szempontból az 1927-es mérleg alig különbözik az 1926-ostól. Súlyos jelentőségű az a tény, hogy kivitelünk nemcsak abszolút értékben csökkent, hanem legfontosabb mezőgazdasági cikkek részesezése is kisebb lett az előző évek átlagához képest.

Biró Pál dr. számításait alapul véve kimutatja, hogy Magyarország mezőgazdasági és mezőgazdasági ipari cikkeiből való kapacitását, elméleti lehetőségét 64,6 százalék erejéig, behozatalban, viszont 64,4 százalék erejéig használja ki. Ha ezt egybevetjük az általános európai helyzettel, azt látjuk, hogy az európai államok átlagban a háborúelőtti külkereskedelmi forgalom méreteit 1926-ban megközelítették, 1927-ben pedig majdnem elérték; a tengerentúli államok pedig jóval felülhaladták. Magyarországot a többi országgal egybevetve kitűnik, hogy a behozatali emelkedés csak nálunk járt együtt a kivitel csökkenésével. Kedvezőtlen alakulást mutat a német és lengyel mérleg is: azonban Nagy-Britannia kivételes helyzetét nem tekintve, Magyarországon és Ausztriában a legkisebb a behozatalnak a kivittel fedezett hányada: 66,90%, míg az általános európai átlag 78,4%.

A munka főrésze 163 oldal terjedelemben a vámtarifa rendszerét követően osztályonként és azon belül cikkekként foglalkozik az 1927. év áruforgalmával. Nagy felkészültséggel és hozzáértéssel állapítja meg, úgyszólván minden árunál azokat az okokat, amelyeknek következtében a passzivitás fennáll, vagy megnövekedett, valamint azokat a módokat, amelyek a javulás lehetőségét ígérnek. A szerkesztés figyelme kiterjedt a szállítás, adóztatás, gyártás és értékesítés minden részletkérdésére. Bő számszerű anyaggal és táblázatokkal teszi kézzelfoghatóvá és támasztja alá a munkában hirdetett szempontokat.

A könyv legáltalánosabb érdeklődésre számot tartó része az, amely az eredményeket és következményeket foglalja össze. Itt első fontos megállapítása az, hogy 1927-ben a behozatali cikkek árszínvonalja alacsonyabb volt mint 1926-ban, viszont a kivitelben fordítva, magasabb mint az előbbi évben. Ezáltal tehát a passzívum tulajdonképpen kisebb, mint ugyanilyen méretű forgalom, de az előző évi árak mellett lett volna. A behozatal és kivitel ismeretett alakulásának nem kis mértékben oka a belföldön súlyosan érezhető tőkehiány. A hazai behozatallal foglalkozó kereskedelem kénytelen nagy mértékben igénybe venni a külföldi exportőrök áruhitelét, minthogy a belföldön kedvezőtlenebb